

Medyanın Uluslararası İlişkilere Etkisi¹

Hüsamettin İnaç, Yahya Elhacnasan

Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, husamettin.inac@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6922-2010

Yahya Elhacnasan, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, yhea11983@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2811-3202

Makale Bilgisi

Makale Tarihsel Süreci:

Geliş Tarihi: 17/04/2024

Düzeltilme Tarihi: 03/07/2024

Kabul Tarihi: 04/07/2024

Anahtar Kelimeler: Medya, kitle iletişim araçları, uluslararası ilişkiler, uluslararası sistem ve diplomasi

JEL Kodları: F35, F50, F51

Özet

Medyanın siyasal karar alma süreçlerini etkilemedeki rolü tartışılmazdır. Zira demokrasinin gelişmesiyle birlikte önem kazanan kamuoyunun şekillenmesinde medya, siyasal iletişimin doğru ve güvenilir bir biçimde sağlanmasında gittikçe daha etkili hale gelmektedir. Medyanın kamuoyunu şekillendirmenin yanı sıra hükümetleri denetleme ve kontrol rolü de bulunmaktadır. Bu nedenle medya günümüzde "dördüncü kuvvet" olarak da adlandırılmaktadır. Bu adlandırmanın temelinde on sekizinci yüzyıl sonunda İngiliz toplumunu otoritesi altına alan kilise, kraliyet ve parlamento kuvvetlerinden söz eden Edmund Burke yatmaktadır. Bir başka yaygın kanaate göre yasama, yürütme ve yargı erklerinden sonra medya, dördüncü erk mesabesinde dir.

The Impact of Media on International Relations

Article Info

Article history:

Received: 17/04/2024

Revised: 03/07/2024

Accepted: 04/03/2024

Keywords: Media, mass media, international relations, international system and diplomacy

JEL Codes: F35, F50, F51

Abstract

The role of the media in influencing political decision-making processes is indisputable. Since in the shaping of public opinion, which has gained importance with the development of democracy, the media is becoming more and more effective in providing accurate and reliable political communication. In addition to shaping public opinion, the media also has the role of monitoring and controlling governments. For this reason, the media is also called the "fourth estate" today. This designation is based on Edmund Burke, who spoke of the powers of the church, the crown and the parliament, which took British society under their authority at the end of the eighteenth century. According to another widespread opinion, the media is the fourth power after the legislative, executive and judicial powers.

¹ İnaç, H. ve Elhacnasan, Y.(2024). Medyanın Uluslararası İlişkilere etkisi, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 5(1), 171-188, DOI: 10.62001/gsijses.1485553.

GİRİŞ

Uluslararası İlişkiler Disiplinin Kavramsal Analizi

Uluslararası ilişkiler terimi, küresel politika, uluslararası politika, dış politika ve hatta diplomasi gibi diğer terimlerle eşanlamlı olarak yan yana ve iç içe kullanılmaktadır. Ne var ki bu kavramların hiçbiri bir diğeriyle aynı anlamı taşımamaktadır. Çalışmamızda bu kavramlara atıfta bulunacağımız için bu kavramların etimolojik analizini yapmamız ve aralarındaki semantik farklara değinmemizde faydalar mülâhaza etmekteyiz.

Dış politika, bir ülkenin siyasi sınırları dışında gelişen tüm olaylara farklı güç unsurlarını kullanarak gösterdiği ve gösterdiği tepkilerin tümüne verilen bir terimdir. Devletin uzmanlaşmış bir aygıtının diğer ülkelerle ilişkilerini kolaylaştırmak için gerçekleştirdiği eylemler veya devletler sistemlerinin tesis ettiği ilişkiler ve hatta ona bağlı ekonomik ve kültürel kuruluşların yansıttığı davranış biçimleri de dış politikaya dâhildir. Bir devletin dış politikası, bu devletin genel politikasının bir parçasıdır ve mütemmim cüzüdür. Bir ülkenin diğer ülkelerle kurduğu ilişkilerde tecanüs, tutarlılık ve özgün bir ritmin varlığı beklenmektedir. Dış politika çalışmaları, ülkenin dış politikaya ilişkin siyasi karar olgusuna dayanmaktadır. Bu olgular bütünü uluslararası sistemin tamamını kapsamaz, bilakis devletlerin birbirleriyle ilişkilerini konjonktürel bağlamda yeniden tanımlar. Herhangi bir dış politika tercihi beraberinde uluslararası iş birliğini getirebildiği gibi, kutuplaşma ve muhalefet de yaratabilme potansiyeline sahiptir.

Uluslararası politika, ülkeler arasında var olan siyasi ilişkiler, özel bir olaya karşı tutum almaktan kaynaklanan dış tepkiler ve uluslararası toplumda mevcut tüm ilişkiler bütününe verilen bir terimdir. Yani sadece bir ülkenin diplomatik panoraması yerine uluslararası sistemin tamamını ihtiva eden ilişkiler bütününe ifade etmek istediğimizde uluslararası politika kavramını kullanmak durumundayız. Bu bağlamda uluslararası politika, daha kapsamlı olduğu düşünülen uluslararası ilişkilerin yalnızca bir parçasıdır.

Diplomasi, tarihin gelişim seyri içerisinde pasaport, transit bileti veya krallar ve prensler tarafından verilen, birine özel tavsiye veya ayrıcalık tanınmasını içeren belge ve belgeler gibi iki katlı belgeler için kullanılan bir kelimedir (İnaç, 2016, s. 98). Daha sonra bu kelime özellikle devlet modelini ortaya çıkaran 1648 tarihli Vestfalya Anlaşmasından itibaren devletlerin birbirleriyle ilişkilerini formel kurallara bağlayan bir anlam kazanmıştır. Buna bağlı olarak daimi temsilciliklerin ihdasıyla kalıcı bir meslek alanına dönüşen diplomasi, elçilik, konsolosluk ve kañçılıryalar vasıtasıyla temsil edilen ülkeyle bulunulan ülke arasındaki ilişkilerin tanziminde önemli bir rol oynamaya başlamıştır.

Küresel siyaset, sadece bireysel temsilciler arasındaki ilişkileri değil, tüm uluslararası sistemi incelemek anlamına gelir. Bununla birlikte, uluslararası politika ve küresel politika terimlerinin tümü pratikte aynı anlamı ifade etmek için kullanılır, yani devletlerin diğer bireysel temsilcilerle olan politikası ve uluslararası politikadan daha kapsamlıdır.

Uluslararası çalışmalar terimi, coğrafi, antropolojik ve sosyolojik etütlerin yanı sıra dünya sistem analizi başta olmak üzere devletler hukuku, bölgesel politikalar ve karşılaştırmalı dış politika ve yabancı dillerin etimolojik analizini kapsamaktadır. Uluslararası ilişkiler, uluslararası ekonomi, uluslararası hukuk ve uluslararası kuruluşlar ile diplomatik hukukun yanı sıra, konsolosluklar, diplomatik uygulamalar, uluslararası ilişkilerin tarihi, dış ticaret ve uluslararası iş birliği gibi konular da bu kapsamda ele alınmaktadır.

Uluslararası ilişkiler kavramı ise, çoğu zaman küresel siyaset, dış ilişkiler veya uluslararası politika olarak da adlandırılabilir (İnaç, 2007, s. 29). Bazı tarihçiler uluslararası ilişkiler adını diğerlerine tercih ederler. Çünkü "ilişki" kelimesi, ülkeleri birleştiren yakın bağ fikrini açıklığa kavuşturmakta ve aynı zamanda daha doğru bir çağrışımı da bünyesinde barındırmaktadır. Buna ilaveten "ilişkiler" kelimesi sosyal, ekonomik ve siyasi karmaşık bağ ve bağımlılıkları ihtiva ederken, "uluslararası" kelimesi konuyu tanımlamakta ve çalışma odağının ne olduğunu

vurgulamaktadır. Bu bilim devlet etrafında döner. Uluslararası ilişkileri siyasi olarak tanımlamamak da tercih edilir, çünkü eğer siyasi yönü ağır basıyorsa, o zaman diğer bazı kültürel, ekonomik ve sosyal unsurların da siyasetten daha az olmayan bir etkisi vardır. Uluslararası ilişkiler bir disiplin olarak ele alındığında ülkeler arasındaki ilişkilerin karşılıklı bağımlılık derecesine ulaşan seyri açıklamak ve tahmin etmek amacıyla gözlem ve analiz yapan bir bilimdir. Ayrıca belirli türdeki sosyal varlıklar arasındaki etkileşimlerin incelenmesi olarak da tanımlanır. Bu etkileşimleri çevreleyen uygun koşullar, aynı zamanda dünyadaki çeşitli gruplar arasında kapsamlı, uzun vadeli bazen resmi ve bazen de gayri resmi bir ilişki olarak da tanımlanır (Al-Ghazali, 2000, s.147).

Uluslararası İlişkilerin Karakteristik Özellikleri

Uluslararası ilişkiler disiplini sosyal bilimlerde çalışılması belki de en zor alandır. Zira bu disiplinin temel analiz çerçevesini devlet ve devleti oluşturan kurum ve insanlar oluşturmaktadır. İnsan davranışı ise akıl ve mantıkla ölçülemeyecek kadar farklı unsurlardan etkilenmektedir. Öte yandan uluslararası ilişkiler farklı bölgesel, ulusal ve küresel olmak üzere farklı düzeylerde analiz edilmektedir.

Buna ilaveten uluslararası ilişkiler disiplini başta süreç ve aktör analizi olmak üzere dünya sistem analizi gibi yöntemleri sıkça kullanmaktadır. Öncelikle aktör analizi, devletlerin nasıl oluştuğu, tarihsel gelişim seyri içerisinde nasıl dönüştüğü ve diplomatik müzakereler üzerinden diğer devletlerin nasıl etkilendiğine odaklanmaktadır. Bu analiz aynı zamanda devletlerin spesifik gelişmeler ve krizler esnasında nasıl bir davranış modeli geliştirdikleri hususunda fikir vermektedir.

Öte yandan süreç analizi ise uluslararası düzeyde kriz ve çatışma haline dönüşmüş bir vakanın farklı dönemler içerisinde aldığı veçhelere yönelmektedir. Krizin farklı safhalarında hangi aktörlerin devreye girdiği, çözüm adına hangi adımların atıldığı ve ihtilafı kimin ya da kimlerin körükleyerek kazanım elde etmeye çalıştıkları bu analiz yöntemi ile ele alınmaktadır.

Söz konusu disiplinin başvurduğu bir diğer yöntem ise, devletlerin ortaya koydukları ulusal güç unsurları, bu unsurların uluslararası güvenlik bakımından irdelenmesi ve değişen güç merkezlerinin oluşturdukları kutuplar ve yeni dünya düzeni gibi tartışma alanlarını kapsamına alan dünya sistem analizidir. Bu analiz çerçevesi uluslararası politikayı makro ölçekte değerlendirerek devletler arasında mukayeseler yapar, devletlerin kapasitelerini mukayeseli tahlile tabi tutar ve farklı gruplaşmalar bağlamında hegemon güç oluşumlarından hareketle şekillenmekte olan dünya düzenini tespit etmeye çalışır. Haliyle kullanılan bu metod, geleceğe yönelik projeksiyonlardan yapmaktan asla kaçınmayacaktır (İnaç, 2017, s. 87). Söz konusu projeksiyonlar dünyamızın yakın geleceğini, uluslararası politikanın seyredeceği yeni perspektifleri ve oluşmakta olan yeni dünya düzeninin temel umdelerini şu şekilde özetlemektedirler:

Malum olduğu üzere, Soğuk Savaş döneminde ABD-Rusya arasında bölüşülmüş olan iki kutuplu NATO-Varşova Paktı dengesi birbiri ardınca gelişen olaylar zinciri neticesinde bozunuma uğramıştır (Delanty, 2013, s. 43). Kısaca bu olağanüstü gelişmeler, 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması, 1990'da Doğu Avrupa'da sosyalizme karşı demokratik halk hareketlerinin başlaması, nihayet 1991'de Rusya'nın merkezi Moskova'da Komünist Partinin parçalanması ve SSCB'nin ideolojik ve ekonomik iflasını deklare ederek uluslararası sahneden çekilmesi olarak tatad edilebilir (İnaç, 2003, s. 343).

Nitekim Sovyet Rusya'nın çökmesiyle beraber meydana sadece ABD'nin hükmettiği tek kutuplu bir dünya ve bu konfigürasyonun şekillendirdiği yeni bir dünya düzeni oluşmuştur. Ne var ki jeopolitik hırsı çok büyük olan ABD, 11 Eylül 2001 terörist saldırılarını bahane ederek

Irak ve Afganistan'ı işgal ederek zalim ve korkunç yüzünü ifşa etmiş ve bu tek kutuplu dünya artık tarihe karışmaya başlamıştır. Zira bu acımasız ABD saldırılarının akabinde dünya kamuoylarında ciddi bir Amerikan nefreti oluşmaya başlamış, bu işgallere çok ciddi paralar ayıran ABD büyük bir borç batağına saplanmış ve Çin ve Rusya gibi alternatif dünya liderleri güçlenerek ABD'nin karşısına bir bir dikilmeye başlamışlardır.

O günden bugüne ABD, dünyanın tek hegemon gücü olma iddiasını önemli ölçüde kaybetmeye başlamıştır. Öncelikle dünyanın stratejik noktalarında ihtilaflar çıkararak ya da hâlihazır ihtilaflara taraf olarak asker gönderen ABD, savunma harcamalarını karşılamada yakaladığı zorluklardan dolayı, günümüzde Afganistan ve Irak başta olmak üzere dünyanın pek çok yerinden askerini çekmek zorunda kalmaktadır (İnaç, 2004, s. 35). Öte yandan 1944 yılında uluslararası rezerv para olarak kabul edilen Amerikan doları, günümüzde önemli ölçüde değer kaybetmekte ve yerini yerel ve sanal paralara bırakmaktadır (İnaç ve Ünal, 2013, 227).

Tüm bunlara ilaveten malların, paranın, sermayenin ve işçilerin küre çapında hiçbir bariyere çarpmadan dolaşması olarak tanımlanan küreselleşme ve küreselleşmenin ideolojisi neoliberalizm dünya kamuoyunda itibarını gittikçe yitirmektedir. Zira küreselleşmeyi yaratan ülkeler, diğer ülkeleri küreselleşme üzerinden sömürmekte ve küresel sermaye girdiği yeri dağıtıp yok etmektedir (İnaç ve Yaman, 2015, s.20). Özellikle 2008 küresel mali kriziyle birlikte üretim ekonomisinden finans ekonomisine geçişin sancuları hissedilirken küreselleşme olgusuyla yüzleşilmeye başlanmış ve bu olgu ülkelerin fakirleşmesinde ve istikrarsızlaştırılmasından silah gibi kullanılan bir parametre olarak istenmeyen bir sürece dönüşmüştür.

Hele hele “sorunlar küreselse çözümler de küresel olmalıdır” iddiasıyla yola çıkan ve küreselleşmenin ideolojisi olarak bilinen neoliberalizm, pandeminin hayatımıza girmesiyle adeta iflas etmiştir (Budak, 2019). Zira küresel bir problem olarak Çin'den yayılan pandemiye küresel örgüt ve kurumlar çözüm bulamamıştır. Çözümü ancak neoliberalizm tahkir ettiği ulus-devletler bulmuş ve Korona virüsten etkilenen vatandaşları ait oldukları ulus-devletler koruma altına almışlardır. Hâlbuki neoliberalizm, küresel vatandaşlık kavramını insanların zihnine yerleştirme peşinde koşmuş ve çok uluslu devasa şirketlerin devletlerden daha güçlü oldukları iddiasından hareketle Birleşmiş Milletler, NATO ve Avrupa Konseyi gibi kurumları dev aynasına yerleştirmiştir.

Tam da bu tartışmaların ayyuka çıktığı bir zaman diliminde ABD, kendi büyüttüğü gücün kendisine en büyük rakip olarak çıktığını hayal kırıklığıyla müşahede etmiştir. Nitekim 1970'lerin ortasında ABD Başkanı Nixon, pingpong diplomasisi olarak adlandırılan Çin'le yumuşama müzakerelerinin akabinde tüm ağır sanayi ve teknoloji yatırımlarını Çin'e kaydırmıştır. O dönemde açlık girdabında yaşama mücadelesi veren Çin bugün uzay teknolojisi, 5G ve nano teknoloji gibi alanlarda ABD'ye fark atar hale gelmiştir (İnaç ve Yacan, 2018b, s. 328).

Ne var ki ABD, zaten yukarıda saydığımız gerekçelerle küresel liderliğini ve hegemonyasını kaybetmekte iken bir de Çin'le rekabet etmek zorunda kalmıştı. Otuz trilyon doları geçen borcunu ödemekten aciz duruma düşen ABD, dünya liderliğini asla başka bir devlete bırakamazdı. Zira sıran bir devlet olması durumunda elli eyaletten oluşan ABD, başta Texit (petrol ve silah sanayinin merkezi olan Texas'ın ABD federal yapısından ayrılması) olmak üzere tüm eyaletlerinin çil yavrusu gibi dağılmasını engelleyemezdi. Bunlara ek olarak Asya-Pasifik Ekonomik Birliği, Avrasya Ekonomik Birliği, Şangay İşbirliği Örgütü, Körfez İşbirliği Konseyi gibi yapılar, ekonomik zenginliğin hızla Batı'dan Doğu'ya kaydığının en somut göstergeleriydi (İnaç, 2021b, s. 12). Bu nedenle ABD'nin yapması gereken bir şey vardı: Son

NATO Stratejik Belgesinde “düşman” olarak gördüğü Rusya’yı yıpratmak ve “rakip” olarak nitelendirdiği Çin’in gelişmesini durdurmak...

Bu amaca ulaşmak için gereken imkân, çok da gecikmeden ABD’nin karşısına çıkacaktı. Anayasasında NATO ve AB ile entegrasyonunu esas alan Ukrayna, Rusya için bir hedef haline gelmişti. Bu gelişmeyi yukarıda saydığımız problemlerine karşı çözüme tahvil etmeyen çalışan ABD, durumdan vazife çıkararak hemen harekete geçti. Önce İngiltere ile Anglosakson İttifakını perçinleyen ABD, Rusya’yı Ukrayna’yı işgal etmek hususunda tahrik etti. Nihayetinde Şubat 2022’de egemen ve bağımsız bir devleti sırf siyasi tercihleri nedeniyle işgal operasyonuna girişen Rusya, NATO’nun doğuya doğru genişlemesini kendisi için bir tehdit olarak algılamaktaydı.

Rusya’nın 2014 yılında Kırım’ı ilhakına ses çıkarmayan Batı İttifakı, bu defa ABD’nin yanında yer alarak savaşa taraf haline gelmeye başladı. Ne var ki bu tercih Avrupa ülkeleri için oldukça pahalıya mal oldu. Zira sahadaki bu gerçeklik ABD’ye Avrupa ülkelerine Rus korkusu yayarak yıpranmalarına ve mecburen ABD hâkimiyeti altında hizalanmaya yol açıyordu. Bu süreç haddizatında Obama döneminden itibaren izlenen Avrupa’yı zayıflatma operasyonunun bir parçasıydı (Ghanem, 2001, s.140).

Netice itibarıyla ABD bu iki yıllık dönemde AB’nin Rusya’da ucuz enerji almasını engelleyerek, Kuzey Akım-II boru hattını sabote ederek ve 2019 yılında Çin ile akdedilen devasa ticaret anlaşmasını feshettirerek Avrupa’yı ciddi bir zafiyete maruz bıraktı. Öte yandan bu dönemde refaha alışmış ve savunma giderlerini ABD’ye havale etmeye teşne hale gelmiş Batı, ilk defa silahlanma için çok büyük harcama yapmaya zorlanmaktaydı.

Haddizatında tüm bu hamlelerle ve Rusya’ya uygulanan ağır ambargolarla ABD, AB’yi zayıflatarak kendine alternatif olmaktan çıkarıyordu. Öte yandan da savaş, Rusya’yı yıpratma harekâtına dönüşmüştü. Bu sayede hegemon gücünü gittikçe kaybeden ABD, bu savaş sayesinde AB ülkelerini kendi hâkimiyet alanına almış, işlevini yitiren NATO yeniden hayatıyet kazanmış ve öteki olarak öne çıkan ve Çin’le ittifakından sakınılan Rusya, köşeye sıkıştırılmak istenmişti. Böylelikle ABD, bir taşla iki kuş vurarak hem hegemonik ömrünü uzatmış ve hem de bölünmekten kurtulmuş oluyordu.

Ne var ki tam da bu dönemde etnik, dini ve mezhepsel farklılıktan dolayı Afrika ve Asya’da bölünme tehdidiyle karşılan pek çok ülke mevcuttu. Söz konusu ülkelerin büyük çoğunluğu benzer sebeplerden dolayı iç savaş ve çatışma yaşamaktaydı. Bu ihtilafları çıkaran en başat aktör ise ABD idi. ABD ve Avrupa ülkeleri bu dönemde önemli ölçüde Afrika’dan atılmaya başlandı. Ortaya çıkan boşluğu, Rusya, Çin ve Türkiye doldurmaya başladı (İnaç, 2022, s. 203). Bu bağlamda yoksul güney ülkelerinin sorunlarını çözmek için popüler diplomasi ve kalkınma diplomasinin artan öneminin yanı sıra çevre diplomasinin eşlik ettiği ekonomik diplomasinin ağırlığını da vurgulayan bir bildiri ortaya atıldı. Bu bildiri, bugün dünyaya, küresel bir sistem oluşturmaya çağrıda bulunuyor. Çoğu Arap ülkesini daha önce karşılaşmadıkları zorluklarla karşı karşıya bırakan, yirmi birinci yüzyılda küreselleşmenin getirdiği tehditler veya yeni ülkeler, bunu bekliyor ve güvenliğini, kaderini, toprak bütünlüğünü tehdit ediyor. Çoğu Arap ülkesinin yoksun olduğu uluslararası kitlesel medyanın olmahışı sebebiyle Arap Devletleri Birliği, birçok girişime rağmen, Arap ulusunun maruz kaldığı medya saldırılarına karşı koyacak ve Arapları açıklayacak birleşik bir dış medya kurmayı başaramadı. Maalesef Avrupa’nın haberleri alıp bunları manipüle ederek ve dezenformasyona maruz kılarak servis etmesi, bugün yerel, bölgesel ve uluslararası arenada söylem üstünlüğünü ele geçirmesine yol açmıştır (Yassin, 1991, s.34-38).

Uluslararası İlişkilerdeki Değişkenler

Çağdaş uluslararası ilişkiler, uluslararası sahnede aktif taraflar arasındaki etkileşimlerin yoğunluğu ve hızının yanı sıra eğilimlerinin de hızlı değişmesiyle karakterize edilmektedir. Söz konusu değişim ve dönüşüm etkileşimlerin analiz edilmesi ve yorumlanması sürecini son derece zor ve tehlikeli hale getirmektedir. Yirmi birinci yüzyılın başından bu yana, çağdaş çağda uluslararası ilişkiler alanında ortaya çıkan en önemli olguları izlemek ve çağdaş uluslararası etkileşimleri yorumlayabilmek için denkleme dâhil olan değişkenleri ayrı ayrı tahlil etmek lüzumu hâsıl olmaktadır. Aşağıda bu değişkenlerden en önemlilerini sunuyoruz.

Çatışma ve İş birliği

Uluslararası ilişkiler, başlangıcından bu yana her tarihsel aşamada dost ile düşman arasında kesin bir tanımlamaya dayanmıştır. Zira uluslararası ilişkilerin temel motivasyonu belirleyen temel parametre, tehdit algısı olmuştur. Ne var ki bu tehdit bazen ülkenin içinden gelebileceği gibi bazen de dışarıdan kaynaklanabilir. Nitekim Machiavelli Prens adlı kitabında içeride oluşan tehdidin dışarıdakine nazaran toplum istikrar ve bütünlüğü bakımından daha yıkıcı olabileceğini farklı örneklerle ele almıştır (Eliwa.1988.s. 56).

Deneyimler, ülkeler arasındaki ilişkilerde ne kalıcı dostluklar ne de kalıcı düşmanlıklar olduğunu, bunun yerine kalıcı çıkarların olduğunu kanıtlamıştır. Burada karşımıza dost ve düşman algısını betimlemede ayırt edici bir unsur olarak ulusal çıkar kavramı çıkmaktadır. Devletler kendi ülkelerinin menfaatlerini korumak için değişen ulusal çıkarlara göre ittifak sistemlerini de yeniden tanımlamak durumundadırlar. Beklenmedik etki yaratan olaylar ve dönüm noktası oluşturacak jeopolitik kırılmalar da bu yeniden tanımlamayı ve jeostratejik tercihleri etkileyen unsurlar olarak tarihte önemli bir yer teşkil etmektedir.

İki kutuplu dünyada ittifak ilişkisi yukarıda tasvir etmeye çalıştığımız gerçeklikten daha farklı bir seyir izlemiştir. Zira kutup sisteminde bir devlet, mensubu olduğu kutbun ideolojisi, değerler sistemi ve uluslararası sistemdeki yeriyle uyum içerisinde olmak mecburiyetindedir. Bu bakımdan dış politika hareket serbestisi oldukça kısıtlıdır. Örneğin Türkiye iki kutuplu bir uluslararası sistemin hâkim olduğu 1945-1990 yılları arasında bekle-gör politikası (wait & see policy) izlemek durumunda kalmıştır. Bu politika, kısaca önemli bir dış politik gelişme olduğunda ilk etapta bekleyip diğer müttefiklerin tutumuna uyum sağlamayı ilzam etmektedir. Sonuç itibarıyla daha önce belirlenmiş kurallar ve teamüller muvacehesi dışına çıkmak ve özgün politikalar ortaya koymak imkân dâhilinde değildir.

Devlet Egemenliği Kavramının Değişmesi

Uluslararası ilişkiler, önceki tarihsel aşamada, egemen bir devletin, daha sonra bu egemenliği belirli bir bölge ve halk üzerinde kullanması esasına göre kurulmuş olup, bu bölge kapsamında başka hiçbir otorite tarafından itiraz edilmemektedir. Kendisine gelen her şeyi kabul etme veya reddetme hakkına da sahiptir. Dışarıdan bakıldığında bu durum, devletlerin iç işlerine karışmama ilkesini bir yönetim şekli haline getiren uluslararası sözleşmelerle kanunlaştırılmıştır. Bu ilişkilerin günümüzdeki mevcut gerçekliğine baktığımızda, gelişmiş içeriği nedeniyle egemenlik kavramının değiştiğini ve daha az belirgin ve net hale geldiğini fark edeceğiz. Devlet egemenliği kavramının akışkanlığı olgusu olarak adlandırdığımız şey, eskisine göre daha önce olduğu gibi, devletin kendi ülkesi ve halkı üzerindeki egemenliğini mutlak bir şekilde tekeline almamasıdır. Devletin egemenliğini kullanma becerisi ve bunu kullanma yöntemi açısından niteliksel olarak farklılık gösteren birçok devlet egemenliği çevresi vardır ve bu egemenlik de onun içindedir.

Bu bakımdan devletin hâlâ egemenlik hakkını neredeyse mutlak biçimde kullandığı bazı alanların bulunduğunu ve bu alanların kapsamının genişlik ve kapsam bakımından bir devletten diğerine farklılık gösterdiğini belirtmeliyiz. Bir dönemden diğerine, bir konumdan diğerine

Artık kullanılmayan alanlar da mevcuttur. Devlet, üzerinde egemenlik kurarak pratik olarak kendi kontrolü dışında kalıyor ve çoğu devlet bu gerçekliğe itiraz etmeyi reddetse de itiraz etmekten aciz kalıyor.

Karşılıklı Bağımlılık

Karşılıklı bağımlılık olgusu, dünyanın özellikle teknoloji, bilgi ve iletişim alanında tanık olduğu teknolojik gelişmeler sonucunda yaşamın farklı alanları arasında artan örtüşme ve karmaşıklığın kapsamın daralmasına yol açması gerçeğine dayanmaktadır. Dünya ülkeleri arasındaki etki ve nüfuz ilişkilerinin, dünyanın herhangi bir yerinde olup bitenlerin, dünyanın geri kalan ülkelerini de bir ülkeden diğerine değişen farklı biçim ve derecelerde etkilemesi olgusu doğrudan karşılıklı bağımlılıkla ilgilidir (Ghali,1979, s.122).

Günümüzde borcu olamayan, başka bir devletle ilişkisi olmayan bir devlet yoktur. İktisadi, sosyal ve siyasi bakımdan ülkeler birbirine muhtaçtır. Uluslararası sistem fonksiyonalist teorinin öngördüğü parça-bütün işlevselliği bağlamında bir çarkın dişlisi gibi işlemektedir. Nitekim Pareto bir bütünün parçalardan oluştuğunu, her parçanın birbirinden bağımsız ve özerk işlevi olduğunu ve birbirinden özerk ve bağımsız işlevleri olan parçalar arasında da işlevsel bir ilişki olduğunu belirtmektedir (İnaç, 2017, s. 182).

Bu gerçeklikten hareketle Kuzey-Güney arasındaki bağımlılık ilişkisinden söz edilebilir. Bu teoriye göre teknolojiyi üreten Kuzey ülkeleri, işlevini tamamladıktan sonra bu teknolojik ürünleri Güney'e satar ve bu sayede zenginliklerini artırır. Ne var ki bu bağımlılık ilişkisi günümüzde oldukça karmaşık bir hal alarak hayatın her safhasında ve coğrafi ayırım gözetmeksizin tüm devletlere teşmil edilmiş durumdadır (İnaç, 2021a, s. 147).

Uluslararası İlişkilerin Fikri Eğilimleri

Oldukça geniş bir alanı kapsayan ve karmaşık sistemler izleyen uluslararası ilişkiler disiplini belirli bazı eğilimler etrafında kümeleşir. Bu eğilimlerin başında uluslararası kaos eğilimi gelmektedir. Bu eğilim, uluslararası sistemde devleti tek aktör olarak görür. Devletin tek amacı güç maksimizasyonudur. Her devlet aynı amaçla hareket ettiği için yani gücünü azami seviyeye çıkarmak için çatışmayı göze aldığı için uluslararası sistem kaotiktir. Zira sistemi belirleyen parametre, güç mücadelesidir ve ancak güç dengesi mevcutsa geçici bir barıştan söz edilebilir. Devletleri bu çatışma halinden çıkaracak uluslararası bir örgüt ya da hukuk mekanizması asla kabul görmez (El-Din.1995.s.67).

Uluslararası ilişkiler disiplinini şekillendiren ikinci önemli eğilim ise küresel topluluğun inşası teorisidir. Uluslararası sistemdeki gelişmeler nedeniyle uluslararası kaos eğiliminin azalmaya başlaması, birçok açıklamasına bu şüphelerin gölgesini düşürmüş ve böylece küresel toplumun yönelimi olan yeni bir perspektifin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu gelişmelerden en önemlisi, ulusal kurtuluş hareketleri ve çokuluslu şirketler gibi yeni uluslararası otoritelerin ortaya çıkması ve bunların ilişkilerde önemli bir role sahip olduklarına dair bilgileridir. Buna ek olarak, uluslararası alanda iki büyük güç arasında nükleer dengenin ortaya çıkması da söz konusudur. Dünya Savaşı'nın başlamasını imkânsız hale getiren ve sıfır toplamlı olmayan uluslararası ilişkileri değiştiren İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki sistem, buna en güzel örnek mesabesinde.

Yani tüm tarafların iş birliği tüm taraflar için kazanç sağlarken, nükleer bir savaşın çıkması tüm taraflar için kayıp anlamına gelir. Son olarak teknolojinin ve uluslararası iletişimin gelişmesi ve artan uluslararası işlem hacmi günümüzde göz doldurucu bir nitelik taşıyor hale gelmiştir. Dünya çapındaki uluslararası birimler arasındaki çıkarlar ağının tek bir küresel köy haline gelmesi ve çeşitli birimler arasında birbirine bağlı kaderler olgusunun ortaya çıkması da bu anlayışın bir uzantısından ibarettir (Matar, 1992, s.98).

Uluslararası İlişkilerin Özellikleri

On dokuzuncu yüzyılın sonlarıyla birlikte uluslararası ilişkilerde Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, Çin ve Japonya gibi yeni bir gücün yerleşmeye başladığı bu dönem, sanayi devriminin kurallarının pekişmesine, ticaretin liberalleşmesine sahne oldu. Ticari girişimler ve iletişim yöntemlerinin geliştirilmesi bu dönemin en önemli karakteristik özellikleri olarak ön plana çıktı. Bu durum sömürge kontrolünün genişletilmesine ve büyük güçlerin hegemonyasına yol açarken, 1815'teki bir konferans statükonun tanınması fikrini gündeme taşıdı. Bu bağlamda kolektif güvenlik teorisi, Viyana Kongresinin en somut çıktılarından birisi olarak tezahür etti. Ardından nehir komisyonları, uluslararası sivil toplum federasyonları gibi uluslararası kuruluşlar ve Evrensel Posta Birliği ve Uluslararası Standartlar Komitesi gibi bazı uzmanlaşmış kuruluşlar vasıtasıyla La Haye Konferansları 1907'de düzenlendi. Bu bir dizi uluslararası konferansın temel amacı, uluslararası ihtilafları ortak bir çözüme kavuşturmaktı. Ne var ki 1861'de İtalya'nın, 1871'de Almanya'nın emperyalist devletler olarak ortaya çıkması, Viyana Kongresinin getirdiği Avrupa Uyumunu önemli ölçüde ortadan kaldırdı. Zira bu iki ülke, emek ve sermayeyi hiç ücret ödemedi elde etmek ve uluslararası piyasada diğer emperyalist ülkelerle rekabet edebilmek istiyorlardı. Ancak bu durum kaynakların paylaşımı ve sömürülecek ülkelerin paylaşımı konusunda ciddi ihtilafların doğmasına yol açtı. Tam da bu nedenle Birinci Dünya Savaşı çıktı ve bunun sonucunda Avusturya-Macaristan, Rus Çarlığı ve Osmanlı İmparatorluğu gibi en son üç imparatorluk da birbirinin peşi sıra tarih sahnesinden çekildi.

ABD Başkanı Wilson'un 1918'deki açıklamasında belirtildiği gibi, ulusal egemenlik ilkesi ve kendi kaderini tayin hakkı temelinde 1919'da barış mesajları üzerine bir konferans düzenlendi. O tarihten bu yana uluslararası ilişkiler aşağıdaki özellikler ve niteliklerle karakterize edilmeye başlandı (Al-Atassi, 1991, s.56).

1. Dört farklı kıtada uluslararası alanda aktif devletlerin ortaya çıkmasından sonra uluslararası ilişkiler alanının coğrafi alanının genişletilmesi.
2. Uluslararası ilişkilerin gidişatını etkileyecek nitelikte ve dünyada barış ve istikrarı kalıcı kılmak amacıyla uluslararası örgüt ve kurumların kurulması. Buna örnek olarak Birleşmiş Milletler gibi siyasi örgütler, NATO gibi askeri örgütler ve Dünya Sağlık Örgütü gibi uzmanlaşmış örgütler verilebilir. Ne var ki bu örgütlerin kara alma süreçlerinde galip devletler kendi menfaatlerini koruyacak ve garanti altına alacak mekanizmalar geliştirmişlerdir. Örneğin Birleşmiş Millet Güvenlik Konseyi'nin oluşturan beş daimi üye olarak Çin, Rusya, ABD, İngiltere ve Fransa gerektiğinde veto yetkisini kullanarak haklı ama zayıf ülkeleri mağdur etmiş, adalet ve barışın tesisini imkânsız hale getirmiş ve uluslararası kaosu ve karmaşayı içinden çıkılmaz hale getirmişlerdir.
3. Varşova Paktı ve NATO gibi askeri ittifaklar üzerinden iki kutuplu dünyanın oluşması. Bu oluşumların ideolojik, siyasi ve ekonomik ayrışmalar vasıtasıyla kutup oluşumlarına yol açmıştır. Söz konusu kutuplaşma ortamı ulus-devletlerin kendi özgün dış politikalarını şekillendirmesine asla müsaade etmemiştir.
4. Baskı gruplarının, siyasi, dini ve ekonomik güç merkezlerinin, büyük partilerin, çokuluslu şirketlerin, ticaret ve meslek birliklerinin ve çeşitli medyanın uluslararası ilişkilerin gidişatını belirlemede dış politikanın etkisinin artması. Öyle ki demokrasinin gelişmesi, genişlemesi ve derinleşmesiyle iç politika-dış politika ayrımının kalkması bu duruma örnek olarak verilebilir.
5. Soğuk Savaş'ın bitiminden sonra tek kutuplu sistemin ortaya çıkması ve uluslararası siyaseti tekelleştirmeye ve kendi emellerine yönlendirmeye çalışması. Nitekim 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması, 1990'da Doğu Avrupa'daki sosyalist rejimlere karşı demokratik halk

hareketlerinin başlaması ve en nihayet 1991'de Moskova'da Komünist Parti'nin parçalanmasıyla Sovyet Rusya'nın ideolojik ve ekonomik iflasını ilan ederek uluslararası sahneden çekilmesini beraberinde getirmiştir.

6. İhtilaf ve anlaşmazlıkların sıcak savaşa dönüştürülmesi. Örneğin 1936'da İspanya'da, 1947'de Yunanistan'da, 1974'te Kıbrıs'ta, 1975'te Lübnan'da, 1992'de Somali'de ve 1994'te Ruanda'da olduğu gibi uluslararası boyutları olan savaşlar uluslararası ilişkilerin güven oluşturu tedbirlerden mahrum olduğunu yeterince göstermektedir.

7. Amerika Birleşik Devletleri örneğinde olduğu gibi, bazı büyük ülkelerin psikolojik baskı, retorik üstünlük, kültürel ve entelektüel nüfuz kullanımı üzerinden dünya kamuoylarını etkilemeleri, stratejik bölgelerde ihtilaf yaratmaları ve hatta silahlı kuvvet kullanarak diğer ülkelerin iç işlerine müdahaleleri. Vietnam, Kore, Panama, Haiti, Afganistan ve Irak'a farklı zamanlarda ve farklı gerekçelerle yapılan müdahaleler bu durumun en bariz örneklerinden bazılarını oluşturmaktadır (Darwish, 1991, s.96).

8. Amerika Birleşik Devletleri Soğuk savaş döneminden itibaren küresel hegemonyasını dört parametreyi kullanarak elinde tutmaya çalışmıştır. Bunlardan birincisi, dünya üzerinde stratejik gördüğü topraklarda yoksa ihtilaf çıkarmak, ihtilaf varsa mevcut çatışmanın bir tarafı olarak asker ve silah kullanımı üzerinden hâlihazır durumdan menfaat devşirmektir. Hegemonyasını devam ettirmek için ABD ikinci olarak doları kullanmaktadır. Malum olduğu üzere 1944 Bretton Woods anlaşmasıyla küresel rezerv para haline gelen ABD dolarının ülkelerin petrol ve silah gibi emtiaların alım satımında kullanımı, mecburiyet kesp etmektedir. Senyoraj hakkı denilen ve dolar kullanımından kaynaklanan ciddi bir gelir, ABD'nin ekonomik hegemonyasının en önemli garantilerinden birisini oluşturmaktadır. Öte yandan dünya çapında dokuz yüzün üzerinde deniz, kara ve hava üssü bulunan ABD, doğalgaz ve enerji kaynaklarını ve deniz taşımacılığını kendi kontrolü altına almış bulunmaktadır. Son olarak malların, paranın, işçilerin ve hizmetlerin küre çapında hiçbir engelle takılmadan dolaşımı anlamına gelen küreselleşme ve küreselleşmenin ideolojisi olan neoliberalizm, ABD'nin küresel hâkimiyetini tahkim eden en önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

MEDYANIN ULUSLARARASI İLİŞKİLERDEKİ ROLÜ

Dış Politika Kavramı

Bir ülkenin dış politikası, devletin diğer ülkelerle ilişkilerindeki faaliyetlerini düzenlemek olarak tanımlanabilir. Dış politika, devletin uluslararası ortamda hedeflerine ulaşma çabası içinde üstlendiği bir dizi eylem ve tepkidir. Devletin iki ana işlevi olarak, uluslararası çatışmaları yönetmek ve ulusal kaynakları harekete geçirmek sayılabilir.

Dış politika ile kastedilen, devletin toplumdaki hedefleriyle eş anlamlı olmasıdır. Dış politikayı, devletin anayasal olarak sınırlı yetkiler aracılığıyla tüm yabancı ülkelerle ve ülkelerin sorunlarıyla uğraşırken kullandığı bir dizi hedef ve bağlantı olarak tanımlamak mümkündür. Nüfuz, güç ve hatta bazen şiddet kullanarak uluslararası ortamda kendi ulusal menfaatlerini korumak için atılan her adım ve yapılan her hamle dış politika kapsamında yer almaktadır.

Herhangi bir ülkenin dış politikası çeşitli faktörlerin ürünüdür. Tarihi ve ideolojik miras, demografik durum, ekonomik potansiyel, askeri yetenek ve siyasi yapılar iç faktörleri oluşturur. Öte yandan ülke sınırları dışında yer alan güç unsurlarının etkileşimi ve bunların dış politikayı etkileme olasılığı dış faktörlere tekabül eder. Uluslararası sistemi, onun özelliklerini, gelişimini ve boyutlarını, büyük ülkeler ile küçük ülkeler arasındaki ilişkileri, çeşitli tarafların güç unsurlarını ve bunların çeşitli politikalar üzerindeki etkisinin boyutu da uluslararası faktörler başlığı altında irdelemek isabetli olacaktır (Shaaban, 2002, s.281).

Dış Politikada Siyasi Kararların Alınmasında Uluslararası Medyanın Rolü

Medya, devletin dış politikasının uygulanmasında etkili araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. Buna ilaveten kitle iletişim araçları günümüzde her biri kendi uzmanlık alanında duayen olan aktörler başta olmak üzere devlet başkanından eyaletteki ilgili bakanlıklara kadar herkes tarafından kullanılmaktadır. Devletin dış politika hedeflerine muttali olmak isteyen karar alıcı mekanizma uzmanlaşmış medya kurumları aracılığıyla doğru bilgiye ulaşmaya çalışmaktadır.

Bunun yanı sıra akredite diplomatik misyonlar, kendileri medya bültenleri yayımladıkları gibi uluslararası haber ajanslarından da destek talep ederler. Görsel-işitsel radyo ve TV istasyonlarıyla birlikte yüksek tirajlı gazeteler de diplomatik misyonlar tarafından medya iletişimde ve kamu diplomasisinde kullanılan araçlardan bazılarını teşkil etmektedir. Bu yüzyılın başında meydana gelen muazzam bilimsel ve teknik gelişme sayesinde herkesin erişimine açık hale gelen dergiler de bu meyanda tadat edilebilir.

Medya, büyük ülkelerin dış politikasını tespit etmede, bu ülkelerin uluslararası düzeydeki çıkarlarının büyüklüğü ve uluslararası sahnede siyasette artan rolleri ve nüfuzları ile orantılı olarak uygulama aracı olarak özel bir öneme sahiptir. Dış politika hedeflerine ulaşmak ve yurtdışındaki çıkarlarını korumak için büyük güçler kitlesel medyayı sahiplenir ve kendilerine ulaşan haberi manipüle eder, yeri gelirse çarpıtır ve işine geldiği gibi lanse eder. Böylelikle dünya kamuoyunu zihinsel ve entelektüel bakımdan yönlendirir. Bu durum da medya ve devlet arasında kirli ilişkilerin neşvü nema bulmasına sebebiyet verir. Netice itibarıyla kitlesel iletişim ile dış politika arasında, bazı durumlarda her biri diğerine müdahale edecek kadar yakın ve bütünleşik bir ilişki vardır. Uluslararası medya, medyadan elde edilen bilgilerin karar alma sürecine girdi olarak hizmet etmesi nedeniyle elitlerin veya karar vericilerin bu medyaya maruz kalması yoluyla karar alma süreci üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Hashem, 1972, s.92).

Otokratik karar ile demokratik karar arasında ayırım yapmak ve medyanın iki karardaki rolünü birbirinden ayırmak mümkündür. Zira otokratik kararda medyanın rolü, yönetenin kararlarını yönetilenlere iletmek ve ikna etmeye çalışmak esastır. Bu yaklaşımın mantıksal bir uzantısı olarak yönetilenler yönetenlere karşı doğrudan sorumludur. Medyanın demokratik karar almadaki rolüne gelince, yönetenin konumlarını yönetilenlere ve yönetilenlerin konumlarını yönetenlere aktarması, yani halkın yönetimini desteklemesi nedeniyle ikili bir role sahiptir. Söz konusu ilişki biçimi, toplumun çoğunluğunun tercih ve kanaatini makul ve isabetli olarak takdim eder.

Medya, barış ve savaş zamanlarında aynı şekilde kullanılabilir bir silah olarak değerlendirilmektedir. Çünkü bu araçlar, özellikle de televizyon, belirli bir konuya ışık tutma ve geniş kitlelerin ilgisini çekme özelliğine sahiptir. Bu hedef kitlenin bilgi stokunu oluşturur ve belirli bir konuya veya kişilere ilişkin zihinsel imajlarını oluşturur. Medyanın içeriği, kararlara ve karar alma sürecine ilişkin alternatiflerin sunulmasına katkıda bulunan bir bilgi kaynağı olduğundan, medya dış politika kararlarının alınmasında etkin ve şekillendirici bir rol oynar (Shaaban, 2001, s.12).

Gelişmekte olan ülkelerde ise, dış politika kararlarının alınmasında yardımcı olan bilgi kaynağı olarak uluslararası haber ajanslarının, radyo istasyonlarının ve uluslararası gazetelerin rolü ön plana çıkmaktadır. Bu medya araçları belirli politikalara ve belirli çıkarlara hizmet etmektedir ve bu da yardımcı olacak uzmanların varlığını gerektirmiştir. Bu kaynaklardan faydalanırken akılda tutulması gereken en önemli husus, bunların belirli çıkarlara ve politikalara hizmet ettiğinin farkına varılması olmalıdır. Medya nüfuzunun geliştirilmesi, kitlelerin dış politika kararlarına ikna edilmesine, siyasi kültürlerinin gelişmesine ve siyasi katılımlarının artmasına,

yani mevcut rejimle etkileşimlerinin, onun üzerindeki etkilerinin ve nüfuzlarının artmasına yardımcı olur.

Medya aynı zamanda kitlelerin eğilimleri, tercihleri, kanaatleri, hayta yaşama ve algılama biçimleri gibi demokratik yönetim bakımından oldukça ehemmiyet arz eden mevzularda karar vericilere fikir verebilme imkân ve kabiliyetine de sahiptir. Bu imkân ve kabiliyetler de karar vericiler ile kitleler arasındaki etkileşimi artırmakla kalmaz, aradaki iletişimi sağlıklı ve tutarlı bir zemine oturtur. Tüm bunlar, medyayı geliştirmek ve medyadan yararlanmak için nitelikli siyasi ve medyatik kadrolara sahip olmanın önemini ortaya koyuyor. Bu bağlamda medya görünürlüğü (publicity) kitlelerin konumlarının yöneticilere aktarılması ve yöneticilerin konumlarının kitlelere aktarılması da dâhil olmak üzere birçok alanda karar vericilerin popülerliğini artıran ve dış politikanın popülerliğine modern bir karakter katan bir yöntemdir (Shafie, 1997, s.233).

Dış Politika Hedefleri

Dış politikada uzun vadeli hedefler konur, orta vadeli ve kısa vadeli hedefler de belirlenebilir. Aynı zamanda hedeflere öncelikler de konulur, bazı hedeflerden kesin hedefler uğruna feda etmek gerekebilir. İlan edilen hedefler ile fiili hedefler arasında da bir ayrım yapılması da gerekebilir. Zira masa başında şekillendirilen hedeflerle sahadaki gerçeklik uyumlu olmayabilir ya da belirli bir dönem için belirlenen politika isabetli olmasına rağmen zaman ve zeminin değişmesiyle bu hedef uygulanabilirliğini yitirebilir. Bu tehlikeyi bertaraf etmenin yolu, kısa vadeli taktik ve uzun vadeli stratejik hedefler belirlemekten geçer. Malum olduğu üzere devletin ulusal çıkarları ya da toplumun ihtiyaçları daima değişen ve dönüşen unsurlardır.

Herhangi bir ülkenin dış politikası, aşağıdaki gibi özetlenebilecek bir dizi hedefe ulaşmaya çalışır. Bu hedeflerin başında devletin bağımsızlığını ve güvenliğini korumak gelir. Buna literatürde beka (survival of state) denilmektedir. Özünde toprak sınırları, egemenlik ve bağımsızlığın muhafazası bu kapsamda ele alınmaktadır. Buna ilaveten ülkenin yönetim biçiminin, ekonomik modelinin, toplumun özgürlüklerinin ve özellikle dış politikada bağımsızlığın korunması da beka mücadelesinin en önemli parametrelerini oluşturmaktadır. Yeni bir dünya düzeninin inşası sürecini yaşadığımız günümüzde aşağı yukarı tüm devletler beka problemiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Zira ABD'nin küresel hegemonyasını peyderpey kaybetmeye başladığı son on yıllık zaman diliminde Amerika'nın bıraktığı boşluğu doldurmak için yeni bir mücadele ve çatışma süreci başlamıştır. Tam da bu esnada daha önce neredeyse hiç gündeme gelmeyen yüz yıllık dondurulmuş ihtilaflar (frozen conflict) diye isimlendirilen sorunlar yeniden gün yüzüne çıkmaktadır. Ne var ki uzlaşmazlık ve ihtilafların sıcak savaflara dönüştüğü bu gergin dönemde devletler, hasım devletle savaşmanın bedelinin yüksek olmasının nedeniyle vekiller (proxy) üzerinden muharebeyi ve teröre başvurmayı tercih edebilmektedirler. Buna ilaveten saldırganlık, katliamlar ve asimetrik savaflar da günümüzde müşahade ettiğimiz gerçekliklerdir (Qasim, 2006, s.45).

Dış politika kararları alınırken gözetilen hedeflerden bir diğeryse devletin ekonomik çıkarlarının korunması arayışıdır. Zira bir ülkenin bağımsızlığının en önemli şartlarından birisi de ekonomik istiklaldir. Öte yandan ülkelerin ve özellikle komşu ülkelerin yaşadıkları ekonomik kriz ve bölgesel ekonomik dengesizler, çatışma riskini daima artırmaktadır. Yani, az gelişmiş bir ülkenin kalkınma ve geri kalmışlık koşullarını aşma çabası sonucunda ekonomik refahın sağlanmasına katkıda bulunmak ve dolayısıyla kalkınmanın hem bölgesel ve hem de küresel bağlamda sağlanması ideal bir dış politikanın teel ajandasını oluşturur.. Ekonomik devrim dış politikanın önemli hedeflerinden biri haline geldi. Zenginlik kaynakları, başkalarının zenginlikleri üzerinde doğrudan kontrol yoluyla elde edilebilir. Bir ülke başka bir ülkeyi işgal ettiyse veya topraklarının bir kısmını kestiye veya uluslararası ülkeler arasında

kurulan ekonomik ilişkiler yoluyla elde edildi. Bu ilişkiler, tabii olduğu koşullara göre eşit veya eşitsiz olabilir. Bu koşullar, son tahlilde, ilgili tarafların göreceli ağırlığını ve her birinin toplumdaki rolünü yansıtır. Mevcut devlet toplumunun vurguladığı, dış politikanın ekonomik boyutlarını öne çıkaran olgular bulunmaktadır. Bu olgular arasında, uluslararası sistemi oluşturan birimler arasında zenginlik kaynaklarının dağılımındaki adaletsizlik ve bu birimlerin ekonomik açıdan eşitsizliği yer almaktadır. Gelişmiş ülkeler ile az gelişmiş ülkeler arasındaki uçurumun sürekli artması, anlaşmazlığın daraltılması veya en azından büyümesinin engellenmesi için eyleme geçilmesi dış politik bağlamda itici bir güç oluşturmaktadır (İsmail, 2007, s.174).

Ülkenin uluslararası toplumdaki konumunu ve prestijini korumak da izlenen dış politikanın ana hedeflerinden birisidir. Dış politika, son tahlilde devletin nüfuzunu güçlendirmeyi ve uluslararası toplumda ona iyi bir itibar yaratmayı amaçlamaktadır; bu da onun sloganlarına saygı duymak, hedeflerine karşılık vermek, görüşlerini dikkate almak ve devletin uluslararası toplumdaki konumunu arttırmak anlamına gelmektedir. Devletin ulaşmaya çalıştığı diğer hedeflere ulaşmasına yardımcı olabilecek uluslararası topluluğun, devletin eşit egemen bir aktör olarak varlığı tanıma mecburiyeti mevcuttur. Ülkenin imajını başkalarının önünde güzelleştirmek, devletin ulusal kimliğinin bir parçası olan siyasi grupların genel olarak kültürlerini sürdürmek, ideolojilerini yaymak ve benimsedikleri bir dizi değer ve değişimi muhataplarına aktarmak da dış politikanın kamu diplomasisi başlığında ele alınması gereken hedefleri arasında yer almaktadır (Al-Rajhi, 2007, s.23).

Dış Politikayı Uygulama Araçları

Devletin kimliğinin tanımlanması ve bu kimliğe endeksli olarak dost ve tehdit algısının belirlenmesi ve bu tanımlama ve belirlemeler üzerinden dış politikanın tespiti süreçleri işlemektedir. Tüm bu süreçlerde etkin rol oynayan ve sahada dış politikanın tatbikini mümkün kılan araçlar mevcuttur.

Bu araçların başında “güç siyaseti” (politics of power) ve güç dengesi” (balance of power) gelmektedir. Güç, hedeflere etkili bir şekilde ulaşma ve belirli hedeflere ulaşmak için başkalarını ikna etme veya zorlama yeteneğidir. Her bir tarafın farkındalığı ve duruma ilişkin değerlendirmesi ve her bir tarafın, kurallara saygı gösterirken hedeflere ilişkin farkındalık derecesi gibi bir dizi husus dikkate alınır. Güç politikasının ana hedefi, hasım gücü istenilen siyasete dönmesi konusunda icbar etmek ve zorlayıcı tedbirlerle belirli bir davranış modeli ve tutuma zorlamaktır. Haddizatında güç politikasının en önemli başarısı, ihtilafı sıcak çatışmaya döndürmeden istenilen hedeflere ulaşabilmektir. Bunu sağlamanın tek yoluysa caydırıcılık (deterrence) olgusudur. Caydırıcılık, sert güç (hard power) olarak betimlenen askeri gücü görünür kılarak karşı tarafı hareket edemez ve cesareti kırılmış hale getirmektir.

Dış politikanın araçlarından bir diğeryse diplomasi ve müzakeredir. Herhangi bir uluslararası problem ortaya çıktığında ihtilafa taraf olan ülkeler genelde bir yuvarlak masa etrafında bir araya gelirler. Her iki taraf ihtilafa yönelik bakış açılarını ve beklentilerini ortaya koyar ve adeta bir al-ver mantığıyla pazarlığa tutuşurlar. Bu pazarlığın marjını, her iki tarafın maksimalist ve minimalist talep ve beklentileri belirler.

Bir diğer dış politika aracıysa ekonomidir. Ekonomisi güçlü olan ve kalkınma ve gelişme için dış kaynağa ihtiyaç duymayan devletler, dış politikasını daha özgür ve özgün bir biçimde şekillendirebilirler. Güçlü ekonomiler fakir ülkeleri kendi hegemonyası altına alabilirler. Bu bakımdan ekonomi karşılıklı bağımlılıkların bir yansımasından ibarettir. Günümüzde özellikle Çin, stratejik bölgelerde yer alan fakir ülkelere ödemeleri imkânsız derece tüksek meblağlarda borç ermekte, borç vadesinde ödenmeyince stratejik limanlarına el koymaktadır (Al-Awaini, 2008, s.48).

Medya Değişimi ve Dış Politikada Karar Alma

Dış politika kararları almanın amacı, belirli hedeflere ulaşmak veya beklenmeyen olumsuz sonuçlardan kaçınmak için önceden hazırlanmış çeşitli alternatifler arasından mantıksal ve pratik bir formüle ulaşmaktır. Dış politika kararları alma süreci genellikle en iyinin belirlendiği kriterlere bağlıdır. Amaçlanan hedef, açıklık ve doğrulukla hitap eden dikkatli istişareler ve müzakereler sonrasında seçilir ve deklare edilir. Pozisyonları belirlemek ve hedeflere ulaşmak için muhtemel seçenekleri ölçmek ve burada karar vericinin, verdiği kararın varsayımlarını, beklentilerini ve sonuçlarını değerlendirme sorumluluğunu taşıması gerekir.

Dış politikada karar alma süreci bir dizi unsura bağlıdır:

1. Dış çevrenin tüm olguları, boyutları, baskıları, etkileri, etkileşimleri ve yetkili kurumlarıyla hareket ve manevra imkânı tanıyan seçenekleri ortadan kaldırması karar almayı tahdit etmekte ve opsiyon alanını daraltmaktadır. Bu nedenle hareket ve manevra imkânının kapsamı ve dış baskıların artması, karar alma sürecini etkilemektedir (İnaç, 2021, s. 245).
2. Söz konusu ülkedeki sosyal koşullara, siyasi ve ekonomik sisteme, sosyal grupların etkileşimlerine, baskı gruplarına ve siyasi partilerin çıkarlarına yansıyan iç ortam da dış politikada karar almayı belirleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira herhangi bir ülkedeki sosyal koşullar belirli baskılar yaratır ve dış politika kararlarını zorlamaya başlar. Sistemdeki iç ortamın demokratik olması, karar alma süreçlerine halkın dâhil olmasını mümkün kılar. Öyle ki sivil toplum kuruluşlarının ve siyasi partilerin çıkarlarından oluşan kamuoyu unsurlarının, devletin dış politika kararlarını almaktan sorumlu kurumlar üzerinde baskı uygulaması birbirinden farklı ve birbiriyle çelişen taleplerin kamusal alana yansıtılmasını sağlar. Bu sayede dış politika kararları parçalı bir takım süreçlerin işlemesi ve farklı platformlarda tartışılması neticesinde bir sonuca ulaştırılır (El-Feki.2001.s.13).
3. Dış politikada karar almada karar alıcıların düşünce ve davranışlarını oluşturan değer ve inanç kaynaklarının niteliği, ideolojileri ve hayatı yaşayış ve algılayış biçimleri de etkin rol oynamaktadır. Karar alıcının dış çevresiyle kurduğu ilişkilerini, tutum ve davranışlarını iç dünyası ve değerler sistemi belirler. İdeolojik bağlamda milliyetçi, muhafazakâr, liberal, sosyalist ve faşist eğilimler dış politikanın karar alma sürecini belirlediği gibi uluslararası sistemde ittifaklar ve ihtilaflar kümesini de oluşturur.
4. İlgili ülkedeki devlet kurumlarının dış politika kararlarında dayandıkları ulusal başlangıç noktaları ve insani, ekonomik, sosyal etkilerin yanı sıra olumsuz uluslararası tepkilerle yüzleşmek için kararlarını ve politikalarını uygulamada ne ölçüde güvenilebilecekleri husus da karar almaya tesir eder (İnaç, 2018a, s. 310). Bu kararların uygulanması, yeteneklerin değerlendirilmesi ve rollerin tanımlanması için onlara daha iyi koşullar sağlayan bilimsel ve teknolojik kaynaklar ve yetenekler de ilave etmek elzemdir.
5. Kararlar ancak belirsizlik durumunda alınır ve belirli bir amaca ulaşmak için diğer seçenekler elenir. Bu bakımdan her tercih bir kaybediştir. Baskılar genellikle, ona ulaşma kararlılığının boyutuyla belirlenen belirli bir hedeften kaynaklanır. Böylece baskılar, hedefin gereklerine cevap veren bir karar alma konusunda teşvike dönüşür. Dış politika kararlarının alınmasındaki baskılar, kamuoyunun beklentileri ve duygu ölçüsünde iç çevrenin onun üzerindeki baskısıyla bağlantılıdır. Dış politika kararlarını bu baskılar ve bunlarla etkileşimleri doğrultusunda formüle eden ve karar verip vermeyerek kendilerini ifade eden organların kararın genel ortamı atmosferinde oluşan duygusal ve duygusal baskıların gücü daha da artıyor (Taha, 2009, s.87).
6. Dış karar alma sürecinin ihdas ettiği resmi organizasyonel yapılar, sonuçlarının kapsamı, düzeylerinin çeşitliliği, ilişkilerini yöneten prosedürlerin karmaşıklığı ve

iletişim modelleri açısından farklılık gösterir. Organizasyonel seviyelerin sonuçları ve çokluğu, karar verme sürecinin karmaşıklığını artıran faktörler olabilir.

SONUÇ

İçinde yaşadığımız yüzyılda medya siyasetle, ekonomiyle ve endüstriyel süreçlerle doğrudan irtibatlı hale gelmiştir. Kitlel medyanın teknolojik gelişmeye paralel olarak devasa gelişimi tüm dünyada medyanın toplumsal ve siyasal hayatına tesirini tartışmasız bir biçimde artırdı. Haliyle uluslararası ilişkiler disiplininin bu tesirden vareste olması beklenemezdi. Özellikle yeni bir dünya düzeninin kurulmakta olduğu günümüz uluslararası konjontüründe on yılda olması gereken olaylar bir yılda gerçekleşmekte ve her kriz yeni bir jeopolitik kırılmayı beraberinde getirmektedir.

Bu zaman dilimi içerisinde küresel hegemonyasını hızla kaybettiğini fark eden ABD ve genel anlamda Batı dünyası, şimdiye kadar sahip olduğu siyasi ve ekonomik kazanımları koruyabilmek adına algı operasyonlarına girişmektedir. En başta kendi toplumları olmak üzere dünya kamuoylarının desteğini kaybetmekten korkan Batı, medya gücüne daha önce hiç olmadığı kadar muhtaç hale gelmiştir. Bu ihtiyaçtan hareketle ABD ve genel anlamda büyük Batı, kitlel ve küresel anlamda medya tekeline gün geçtikçe daha fazla güçlendirme peşindedir.

Ne var ki medya günümüzde hiçbir inhisara ve kuşatmaya mahal vermeyecek bir biçimde zenginleşmekte ve çeşitlenmektedir. Daha önce konvansiyonel medyanın tek hâkim güç olduğu zamanlarda haberi istediği gibi eğip bükerek insanlığa sunmaya alışmış olan Batı dünyası, son dönemlerde bu imtiyazını önemli ölçüde kaybetmiş görünmektedir. Zira günümüzde Batı'nın dikte ettiği gerçekliğe karşı farklı doğruların da olabileceğini cüretkâr bir biçimde ortaya koyan alternatif bir medya türemeye başlamıştır.

Söz konusu alternatif medyaların başında sosyal medya yer almaktadır. Facebook, Twitter (X platformu) ve özellikle Tik Tok gelmektedir. Bu mecralar son çeyrek yüzyıla damgasını vuracak bir biçimde siyasal ve toplumsal dönüşüme öncülük etmiş ve elde ettiği etkileşimle uluslararası ilişkileri temelinden sarsmıştır. Sadece Ortadoğu açısından medyanın uluslararası ilişkilerine odaklanırsak, söz konusu tesirin en derinden hissedildiği alanın Arap baharı süreci olduğu sonucuna kolayca ulaşabiliriz.

Öyle ki 2010 yılsonu itibarıyla başlayan ve Kuzey Afrika ve Ortadoğu coğrafyasında yer alan ülkeleri idare eden diktatörlerin bir bir taht ve saltanatlarını kaybetmelerini beraberinden getiren devrim süreci, işsiz ve memnuniyetsiz gençlerin isyanı ve direnişiyle ete kemiğe bürünmüştür. Ancak bu gençler örgütlenme ve harekât planlarını Facebook üzerinden yapmışlardır. Zira en az üniversite mezunu olan bu eğitilmiş gençler Tunus'ta Muhammet Bazuzi'nin kendini yakarak başlattığı başkaldırı sürecini kendi aralarında örgütlenerek sonuç alıcı eylemlere dökmeyi ancak sosyal medya mecraları vasıtasıyla başarabilmişlerdir. Nitekim o dönem Arap diktatörleri sosyal medyayı kısıtlamak için her türlü girişimde bulunmuş olmalarına rağmen tüm hamleleri beyhude bir çabadan ibaret kalmıştır.

Bir başka örnek ise, Saddam'ın Kuveyt'i işgaliyle birlikte uluslararası koalisyonu arkasına alan ABD'nin Irak müdahalesiydi. Söz konusu işgali iyi bir gerekçe ve bahane olarak kullanan ABD, Irak'ta günümüze kadar iki milyona yakın Iraklıyı katlederek bölgeye demokrasi getirdiği iddiasındaydı. Elbette bu iddialarını yaygınlaştırmak ve inandırıcı kılmak için medya desteğine muhtaç olan ABD, tarihte ilk defa iştirilmiş gazetecilik (embedded journalism) unsurundan faydalandı. Amerikan ordusunun bir parçası olarak ABD'nin emir ve talimatına göre haber yapmayı içlerine sindirebilen uluslararası gazeteciler, yapılan katliamı mazur göstermek için dezenformasyon ve algı operasyonlarına başvurdular. Bunun için en başta Saddam'ın ne denli

eli kanlı ve korkunç bir diktatör olduğunu dünya kamuoyuna çarpıcı ve nefes kesici enstantanelerle servis etmek gerekmekteydi. Bu bağlamda harekâtın ilk günlerinden itibaren ABD halkıyla eş zamanlı olarak tüm dünya kamuoyu deniz ortasında petrol kirliliğinden dolayı can çekişen bir karabatağın görüntüsüyle baş başa bırakıldı. Öte yandan davul ve zurna eşliğinde göbek atan Filistinler, Saddam'ın işgalinin getirdiği sevinçle coştukça coşuyorlardı. O an için bu kareler satın alındı ve tüm dünya vicdanına Saddam acımasız bir diktatör ve Filistinliler de diktatöre destek veren gafiller olarak kazındı. Gerçek çok sonraları ortaya çıkacaktı. Meğerki ekranlarda insanların gözüne sokulan can çekişen karabatağın ne Saddam'la ne de Kuveyt'le bir alakası vardı. Görüntü, seneler önce Kanada'da gerçekleşen bir gemi kazası neticesinde elde edilmiş talihsiz bir durumun ifadesinden ibaretti. Öte yandan Filistin'in bir köyünde düğün sevinci yaşayan köylüler, elbette Saddam'dan ve Kuveyt'in işgalinden bihaberdi.

Benzer bir durum günümüzde hala devam eden İsrail'in Gazze katliamında da yaşanmaktadır. 7 Ekim 2024 günü İsrail'in tarihinde ilk defa Hamas, Gazze'nin 2006'da ablukaya alınmış topraklarını paramotorlarla aşarak İsrail topraklarında bir operasyona imza attı. Buna mukabil hemen bir gün sonra İsrail, havadan attığı birer tonluk bombalarla tarihin gördüğü en büyük soykırımı gerçekleştirdi. Fütursuzca ve kesintisiz bir biçimde devam eden soykırım, ABD'nin himayesinde kurulmuş bir garnizon proje devlet olarak İsrail'e hiçbir siyasi ve ekonomik zorluk yaşatmadı. Türkiye, Katar, İspanya, İrlanda, Güney Afrika, Malezya ve Cezayir dışında tüm dünya devletlerinin desteğini güçlü bir biçimde arkasında bulan İsrail, insanlığa karşı suç işleme hususunda en küçük bir tereddüt bile yaşamadı. Ne var ki İsrail'in hiç hesaba katmadığı bir parametre vardı: İnsanlığın vicdanı ve bu vicdanı harekete geçiren alternatif medya kaynakları. Bu dönemde sosyal medyanın sadece Elon Musk tarafından satın alındıktan sonra genel politikasını değiştiren eski adıyla Twitter, yeni adıyla X adını alan platformu olan biteni sansürsüz bir biçimde yansıtmayı tercih etti. Bununla birlikte İsrail'in icra ettiği soykırımı olduğu gibi aktarmasından dolayı antisemitizmle itham edilen Musk, İsrail devlet başkanının davetine icabet ederek Netanyahu'yla görüşmesine rağmen özgürlükçü ve insani tutumundan taviz vermedi. Öte yandan Çin'in elinde tuttuğu ve Filistinliler tarafından çokça kullanılan Tik Tok da vahşetin ve trajedinin boyutlarını tüm çıplaklığıyla sergilenmekten kaçınmadı. Tüm bu çabalar, dünya çapında çok güçlü bir ma'kes/karşılık buldu. Columbia Üniversitesinde başlayan intifada, dünyanın yüzlerce kampüsüne ışık hızıyla yayıldı ve politikacıları İsrail'e destek hususunda daha fazla düşünmeye sevk etti.

Sonuç itibarıyla diplomaside, çatışma çözümünde, devletlerarası münasebetin doğru ve sağlıklı bir biçimde tesisinde önemli rol oynayan konvansiyonel (geleneksel) medya, bugün yerini daha çok alternatif bir unsur olarak sosyal medyaya bırakmış durumdadır. Geleneksel medyanın sansür ve sınırlamalarına takılmayan ve devletler tarafından kontrol altına alınması oldukça zor olan sosyal medya, emperyalist ülkelerin sözcüleri olmaktan çıkarak insanlığın vicdanı olmayı tercih etmektedir. Alternatif bilgi kaynaklarını kullanmayı da asla ihmal etmeyen sosyal medya, farklılığın ve çeşitliliğin de teminatı olmayı sürdürmektedir. Bu durum günümüz uluslararası ilişkilerinin daha fazla insan odaklı ve demokratik bir muhtevaya sahip olmasına da katkı sağlayacak gibi görünmektedir.

KAYNAKÇA

- Al-Ghazali. (2000) The future of relational internationalism after the events of September 11. *Journal of Political International*, Proceedings No. 147, January 2000.
- Al-Atassi, J. (1991), Progress in the New World Order, master's thesis published in 1991 in the *Journal of Strategic Studies*.
- Al-Awaini M. a. (2008), Contemporary International Relations, Theory and Practice in Media Practice, 2008. Unpublished Master's Thesis
- Al-Rajhi M., (2007), The Theory of the Right to Objection in the Security Council, Chapter One, published in the *Journal of Political Science and Law*, Cairo University.
- Budak, A. (2019). *Osmanlı Modernleşmesi Gazetecilik ve Edebiyat*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat
- Darwish.K. (1991), Japan and the Middle East, a master's thesis under the title Japan and the Middle East, published in the *Beirut Journal of Political Studies*, first issue.
- Delanty, G. (2013). *Avrupa'nın İcadı*. (H. İnaç, Çev.). Ankara: Adres Yayınları.
- Eliwa, A. (1988), Managing International Conflicts, A Study in the Politics of International Cooperation, Two Thousand Books, Issue 55, Cairo, Egyptian General Authority Book.
- El-Feki, M. Egypt and the United States, The Path and Reflection, 2000, an article published in the *Misr Arab Journal of Studies*, issue four.
- Ghali. B. (1979). *Introductio ad Scientiam Politicam*, editio sexta, Cairo, Wahdan Publishing House.
- Ghanem. E. (2001): *Internationalis Curiae criminalis, Iudicium saeculi XXI*, *Politica Internationalis Magazine*, n. 144.
- Hashem K. (1972); International relations and their impact on the nature of international media. A master's thesis published in the *Journal of the University of Mosul*, Iraq, in the twentieth issue
- İnaç H. & F. Ünal (2013). The Construction of National Identity in Modern Times: Theoretical Perspective. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(11), 223-232.
- İnaç H. & Yaman, M. (2015). Ulus İnşa Stratejileri Bağlamında Avrupa Milli Marşlarının Sosyo-Politik Mukayesesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(3), 17-34.
- İnaç H. & İ. Yacan (2018b) Ülkelerin Markalaşma Süreci ve Marka Kavramı. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 317-331.
- İnaç, H. (2003). Makro Toplumsal Kuramlar Açısından Postmodernizm. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 341-351
- İnaç, H. (2004). Identity Problems of Turkey during the European Union Integration Process. *Journal of Economic and Social Research*, 6(2), 33-62
- İnaç, H. (2007). Rethinking Democracy and Governance in the EU. *Journal of Academic Studies*, 9(32), 1-31.
- İnaç, H. (2016). *Türkiye'nin Kimlik Problemleri*. Ankara: Adres Yayınları
- İnaç, H. (2017). *Faşizmin ve Sosyalizmin Sosyo-Politik Kökenleri*. 2. Baskı, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.

İnaç, H. (2018a). The Possibility of Multicultural Practice During The Age of Collective Identities In Line With Arab Spring, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 65, 306-315.

İnaç, H. (2021). Değişen Güney Kafkasya jeopolitiği ve Rusya-Çin rekabeti. İçinde: *Avrasya Denkleminde Rusya-Çin Rekabeti* (ss. 239-251). (ed. Murat Yorumaz ve Sedar Yılmaz), Astana Yayınları

İnaç, H. (2021a). *Uluslararası Güvenlik, Yeni Dünya Düzeni ve Türkiye*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.

İnaç, H. (2021b). What Does Turkey Promise For The Middle East And North Africa?. *Türk Kamu Yönetimi Dergisi*, 1(1), 1-13.

İnaç, H. (2022). "New World Order in Post-Pandemic Process and Turkey". İçinde: *Turkey and the Post-Pandemic World Order* (Edit: A. Salih İkiz), Lexington Books, ss.199-225

Ismail M. (2007). The New International Order between Illusion and Deception. A master's thesis published in Al-Nahrain University Journal, Faculty of Political Science, in the twelfth issue

Matar. J.(1992), The Future of the Arab Regional System, Arab Future Magazine, Chapter One, Issue 8, July,

Qassem. M. (2006): Extensions within the framework of international change in the Middle East, National Center for Middle East Studies. The tenth issue

Shaban. A. (2002): The International Criminal Court: A Reading of Arab Law and Methodological and Applied Problems. 2002 Published article in the Damascus University Foreign Policy Journal, issue one

Shafie . M. (1997) Exposing the cover of current international legitimacy from the legal dimension to the political aspect, Chapter Two, Volume Five.

Taha. M. (2009), Introduction to the Science of International Relations, Beirut Legal Press, Chapter One, Volume Two, July 2009

Yasin. s. (2010), The Importance of Applying the Laws of International Relations in the Media, Arab Network for Research and Publishing, first issue, July 2010.

Yücel. M. (2008). Alternatif Medya Biçimi Olarak İnternet: Bağımsız İletişim Ağı (Bianet) Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EXTENDED ABSTRACT

The role of the media in influencing political decision-making processes is indisputable. Since in the shaping of public opinion, which has gained importance with the development of democracy, the media is becoming more and more effective in providing accurate and reliable political communication. In addition to shaping public opinion, the media also has the role of monitoring and controlling governments. For this reason, the media is also called the "fourth estate" today. This designation is based on Edmund Burke, who spoke of the powers of the church, the crown and the parliament, which took British society under their authority at the end of the eighteenth century. According to another widespread opinion, the media is the fourth power after the legislative, executive and judicial powers. In addition to these, the media reaches large masses in today's world and is becoming increasingly diversified. From radio receivers to television, from daily newspapers to social media channels, different elements of communication can transmit news to the whole world at the same time. While this situation provides serious advantages for humanity, it also brings with it the threat of the media source manipulating the news, transforming it for its own benefit and exploiting it for agitation and disinformation. In this context, our study focuses on how the media construct contemporary international relations and shape the process of diplomatic action. Because today, the media and mass communication-media are the means by which the state controls the flow of information and exercises power in contemporary global politics plays a very effective role in changing its concept.